

24.12.2014
1661

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİS BAŞKANLIĞINA

Gerekçesi ekte sunulan, ülkemizde uygulanmakta olan sosyal koruma sisteminde var olan sorunların ayrıntılı bir biçimde incelenmesi ve bu çerçevede oluşturulması gereken politikaların ve alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasamızın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını saygılarımızla arz ve teklif ederiz.

Ali Demircan

Adana Mv.

Günir

Omer İsmail ALDAN

Muğla Mv.

Turhan Feyza

Bursa Mv.

Heldan Enes

İsmail Mv.

Osman Kaptan

Ant Mv

Ali İsmail ERDOĞDU
İstanbul Mv

Rahmi Aşkın TÜRELİ

İzmir Milletvekili

Bülent Kırca

Ankara Mv.

İzzet Çetin
Ankara Mv.

Ali Samirdeğ

Ant Mv.

İbrahim Doğan

Ant Mv.

Ali SARIBAT

Çanakkale Mv.

Kamer Çelikkaya

Tunceli Mv.

İbrahim Demird

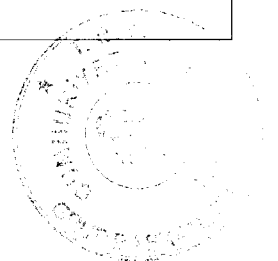
Bursa Mv

Haydar Ak

Kocaeli Mv.

İbrahim Kestel

Denizli Mv

[illegible]

GEREKÇE:

Sosyal koruma; bireylerin insan onuruna yaraşır bir yaşam sürdürebilmeleri için, gelir güvencesizliği karşısında yaşam koşullarını iyileştirebilmek ve yaşam koşullarının gerilemesini önlemek amacıyla, kamusal alanda, bireylerin eşitliği ve sahip olduğu haklar temelinde, gelirin yeniden dağıtımı yoluyla sağlanan gelir ve hizmet desteklerini kapsar.

Bu kapsamda, sosyal sigorta, sosyal hizmetler ve sosyal yardımlar yoksullukla mücadele ve sosyal dışlanmanın ortadan kaldırılmasında kullanılan dolaysız politika araçlarıdır. Sosyal sigorta, sosyal hizmetler ve sosyal yardımları kapsayan sosyal koruma ağı, bireyin yaşamında karşılaşılabileceği her türlü risklere karşı alınan önlemleri kapsamaktadır. Anayasamızdaki sosyal devlet ilkesinin bir gereği olarak devlet bu riskleri öngörmek ve gerekli önlemleri almakla yükümlüdür.

Bununla birlikte, Türkiye'deki mevcut sosyal koruma sistemi birçok eksiklik ve yetersizlik içermektedir. Sosyal hizmet ve yardım alanındaki dağınıklığın giderilmesi ve hizmet bütünlüğünün sağlanması amacıyla bu alanda faaliyet gösteren kurumlar, Aile ve Sosyal Politika Bakanlığı altında yeniden yapılandırılmış ancak, bu hizmetlerin dağıtımı ölçütündeki adaletsizlik düzeltilenmemiştir. Onuncu Beş Yıllık Planda da düzeltilmesi ve etkinleştirilmesi konusunda belirgin bir politika oluşturulamamıştır.

Sosyal sigorta, sosyal hizmetler ve sosyal yardımlar arasında bütünleşik bir yapı yoktur. Hâlbuki ideal bir sosyal koruma sisteminde primli sistemler ve primsiz sistemlerin birlikte ve uyum içinde çalışması gerekir.

Diğer taraftan, Türkiye'de sosyal transferlerin yoksulluk oranı üzerindeki etkisi AB ülkeleri ile kıyaslandığında sınırlıdır. Bunun nedeni ise Türkiye'de sosyal transferlerin büyük bir kısmının primli sistem kapsamındaki transferlerden oluşması ve yoksul kesimin primsiz transferlerden yeterli düzeyde veya hiç yararlanamamasıdır.

Sosyal yardımlar etkin ve verimli bir çerçevede yürütülmemektedir. Sosyal yardımların toplamı 2013 yılı için 20,1 milyar TL olup millî gelirin yüzde 1,28'ine tekabül etmektedir. Bu oran OECD ülkelerindeki yüzde 2,5 oranı ile kıyaslandığında oldukça düşük bir orandır. Buna ilaveten, sosyal yardımlarda çok başlı bir yapı bulunmakta olup yardım veren kamu kurumu sayısı 2013 yılında 8'dir.

2010 Eylül ayındaki Anayasa değişikliğiyle kadınlar, çocuklar, yaşlılar, engelliler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleriyle gaziler lehine yapılacak pozitif ayrımcılığın Anayasa'nın eşitlik ilkesine aykırı olmayacağı hüküm altına alınmasına rağmen, bu konuya ilişkin uyum yasaları henüz çıkmamıştır.

Özet olarak, Türkiye'deki sosyal koruma sisteminin en temel eksikliklerinden biri, dünyada yaygın olarak uygulanan, vatandaş olma hakkından kaynaklanan ve finansmanı vergilerden sağlanan asgari bir gelir desteği sisteminin olmamasıdır. Objektif kriterlere dayalı, şeffaf bir temel gelir desteğinin, yoksullukla mücadelenin ana unsuru olmasına ihtiyaç vardır.

Bu çerçevede, ülkemizde uygulanmakta olan sosyal koruma sisteminde var olan sorunların ayrıntılı bir biçimde incelenmesi ve bu kapsamda oluşturulması gereken politikaların ve alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis Araştırması açılmasının uygun olacağı düşüncesindeyiz.

